

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

CLEVELAND, OHIO, THURSDAY (ČETRTEK), SEPTEMBER 9, 1948

ADVERTISE IN
THE OLDEST
SLOVENE DAILY
IN OHIO

Commercial Printing of
All Kinds

ŠTEVILKA (NUMBER) 176

OGLAŠAJTE V
NAJSTAREJŠEMU
SLOVENSKEMU
DNEVNIKU V OHIO
Izvršujemo vsakovrstne
tiskovine

VOL. XXXI. — LETO XXXI.

“Rdečo nevarnost” v Hollywoodu bodo zopet preiskovali

WASHINGTON, 8. sept. — Danes je bilo naznanjeno, da bodo preiskovalci ne-ameriškega odbora poslanske zbornice zopet obnovili preiskavo v zvezi z “rdečo nevarnostjo” v Hollywoodu. Preiskava bo v zvezi s tako zvano “sovjetsko špijonsko afero.”

Ne-ameriški odbor bo zasliševanja nadaljeval prihodnje sredo. Pravijo, da bo baje temeljito raztrinkano neko “podtalno komunistično gibanje” v filmski industriji.

Na zasliševanja bodo poklicane priče, ki še niso nastopile ob priliki lanskega zasliševanja, ko je ne-ameriški odbor povabil na pričanje tudi mnoge filmske igralce in 10 znanih filmskih pisateljev in direktorjev poslani na sodnijo radi “preziranja kongresa”, ker niso hoteli odgovoriti na vprašanje, če so ali ne člani komunistične stranke.

V teku sedanjih zasliševanj so nekatere priče izjavile, da so posamezniki v filmski industriji z denarjem podprli komunistično kampanjo v Washingtonu.

Predsednik ne-ameriškega odbora Parnell Thomas je izjavil, da bo na pričanje povabljenih da 20 do 25 prič. Zasliševanja pa se bodo vršila v tajnosti.

ATTLEE ZAVRNI NASVETE ZDRAVNIKOV

LONDON, 8. sept. — Angleški premijer Clement Attlee je danes zavrgel nasvete zdravnikov, naj tri mesece pusti vsa dela, ki niso nujna.

Attlee je nedavno prišel iz bolnišnice, kjer se je zdravil radi kožne bolezni na nogi in radi prenapetih živcev.

NI SE MU IZPLACALO

MT. CARMEL, Ill., 7. sept. — Neki tat je vdril v kegljišče in iz blagajne vzel vse, kar je našel — 35 centov. Pri odhodu pa je izgubil \$1 lastnega denarja. Izguba je torej 65 centov.

Indoneške levičarske organizacije se združile v etno komunistično fronto

SINGAPUR, 7. sept. — Indoneški komunisti so organizirali vse levičarske organizacije in skupine v etno ljudsko fronto in začeli z odprto borbo.

Najprej je bivši podpremijer Amir Sjarifoeddin združil svojo socialistično stranko s komunistično, potem pa je isto storil tudi bivši podpremijer Setiadit s svojo delavsko stranko.

Glavna organizacija indoneških strokovnih unij Osobi, ki baje ima več milijonov članov, je tudi naznanila, da sledi komunistični liniji.

Sjarifoeddin, katerega so Nizozemci smatrali za najboljši zmerne voditelja indoneških nacionalistov, je naznanil, da je bil tajni član komunistične stranke že od leta 1935.

Proti-komunistični krogi v Indoneziji in inozemstvu smatrajo, da so poslednji dogodki dober znak, namreč, da so komunisti prišli odprto na plan in da bodo odslej nastopali kot taki. Pravijo, da je bojna črta sedaj jasno označena — nasproti združenim komunistom sedaj stojijo proti-komunistični socialisti Sutan Sjahrijra, islamska stranka Nasjumi, ki je baje najdaljša v Indoneziji in majhne krščanske in rimo-katoliške stranke. Vse te stranke podpi-

Amerika se bo zoperstavila nemirov nemških komunistov

Državni tajnik pravi, da komunisti v Berlinu povzročajo nemire z namenom, da bi razbili pogajanja štirih sil

WASHINGTON, 8. sept. — Državni tajnik George Marshall je danes na častniškarski konferenci izjavil, da se bodo ameriške oblasti zoperstavile nemirov, ki jih povzročajo v Berlinu nemški komunisti.

Marshall pa ni obtožil samo nemške komuniste, ampak je poudaril, da imajo pri nemirih svoj delež tudi zunanji komunisti. Pristavil je, da je cilj nemirov, da se razbije “kritična pogajanja” med štirimi vojaškimi guvernerji Nemčije.

Državni tajnik ni pojasnil na kakšen način se bodo ameriške oblasti zoperstavile komunistom in njihovim simpatičarjem, ki so predvčerajšnjim razklali Berlin na dve mesti. Neki častnikar ga je vprašal, če se bo podvzelo vojaške ukrepe, toda Marshall na to vprašanje ni odgovoril.

Svojo izjavo je državni tajnik podal takoj po konferenci z vojaškimi šefi v Pentagonu.

Razmotriva se o vojaški pomoči zapadni Evropi

Po Marshallovem mnenju nedavni in tekoči nemiri v Berlinu, vključno ugrabljenja in masni napadi na sedeže civilne uprave, sledijo “znanemu komunističnemu vzorcu.” Rekel je, da hočejo komunisti prevrniti “redno upravo” in pripraviti pot za “rdeči režim,” kar da spominja na podobne komunistične procedure drugod.

Med ostalim je Marshall razkril, da se še vedno razmotriva o ameriški vojaški pomoči zapadni Evropi, da se Zedinjene države nadajo, da bodo v pravem času odobrile polno legalno priznanje nove židovske države Izrael, ter da se je ameriški poslaniku v Bukarešti poslalo navodila, naj pri romunski vladi posreduje glede podr-

rajo premijera Mohameda Hatta.

Odkar so pred enim letom Združeni narodi posredovali v vojni Indonezije za neodvisnost od nizozemskega imperializma, so Nizozemci razkosali vzhodno Indijo v države, ki naj bi tvorile tako zvane “Zedinjene države Indonezije”. Vztrajali pa so, da se lahko republika pridruži uniji, toda niso ji hoteli pripoznati večjih “pravice”, kot jih ima Borneo. Ker pa bi se glasovanja vršila le na osnovi državic, bi to pomenilo, da bi se cela republika nahajala pod kontrolo Nizozemske, ki bi kontrolirala večino državice.

To je skupaj z ostalimi stvarmi povzročilo val ogorčenja proti Nizozemski in močni nagib Indonezijcev na levo. Potniki, ki so nedavno prišli iz prestolnice Indonezije Jogjakarata, pa prabevajo, da so se čuti Indonezijcev obrnili splošno proti vsem belocem.

Indoneški komunisti verjetno verujejo, da bo taktika Nizozemcev, ki hočejo ohraniti Indonezijo pod svojo kontrolo, dovedla do izgube zaupanja v sedanjo “zmerno” vlado in da se bo prebivalstvo oprijelo komunizma.

Francoski komunisti za demo- kratično vlado

V proglasu so izjavili, da morajo komunisti biti vključeni v vlado

PARIZ, 8. sept. — Francoska Komunistična stranka je danes pozvala vse delavce, naj delujejo, da se Franciji vrne demokratično vlado, v katero bi bili vključeni tudi predstavniki stranke, ki je najmočnejša v državi.

Borbeni proglas stranke pravi, da “je prišla odločilna ura.” Komunisti so obtožili vlado, da prezira interese ljudstva. Okrog poslopja parlamenta je na tisoče delavcev zahtevalo vključitev komunističnih predstavnikov v novo vlado. Delavci so prepevali komunistične pesmi in nosili rdeče zastave. Prišlo je tudi do spopadov s policijo, ki jih je poskušala razgnati, več delavcev pa je bilo aretiranih.

Proklamacija komunistov pravi, da morajo Francozi izbrati med demokratičnim režimom, v katerem se bodo nahajali tudi predstavniki Komunistične stranke in ki bo vodil deželo v ekonomsko obnovo ali pa “bedo in nadaljnem slujenju ameriški mimprialistom, ki se blazno pripravljajo na vojno.”

Medtem pa predsednik republike Auriol še vedno poskuša rešiti resno vladno krizo. Najprej je pozval 76 let starega Eduarda Herriota in ga zaprosil, naj sestavi vlado. Toda Herriot, ki je pohabljen in popolnoma gluhi, je odklonil. Auriol se je nato obrnil na 64 let starega radikalnega socialista Henry Queuilla, ki je obljubil, da bo podal svoj odgovor jutri popoldne.

Auriol je prvič imel konferenco s poslanci, ki podpirajo de Gaulle-ov Zbor francoskega ljudstva.

Možnosti da bodo razpisane nove splošne volitve, so zdaj večje kot pa kdaj koli poprej.

GROVES NASTOPI PRED NE-AMERIKIM ODBOROM

WASHINGTON, 7. sept. — Kongresnik McDowell je danes izjavil, da bo bivši načelnik projekta za atomsko energijo major gen. Leslie Groves nastopil kot glavna priča na zasliševanjih, ki jih vodi kongresni odbor za ne-ameriške aktivnosti. Na pričanje so bile povabljene tudi nekatere druge osebe, katerih imena pa niso bila objavljena.

SAN MARINO ŽELI DOLARJE, NE PA LADJE

SAN MARINO, 8. sept. — Majhna državica San Marino, ki zahteva od zaveznikov odškodnino za škodo povzročeno na njenem ozemlju za časa bombardiranja, je danes izjavila, da ne bo sprejela dveh ladij Liberty na račun reparacij, pač pa želi denar. San Marino ne želi ustvariti svoje lastne trgovske mornarice, četudi samo od dveh ladij.

CIO UNIJA SE POGAJA Z WESTERN ELECTRIC CO.

CHICAGO, 8. sept. — Uradniki CIO Communication Equipment Workers unije so danes stopili v pogajanja s predstavniki družbe Western Electric v cilju, da odvrnejo telefonsko stavko, ki je bila oklicana za 17. septembra.

Nova pogajanja Velike četvorice glede bivših italijanskih kolonij

Pogajanja je predlagala Sovjetska zveza, vršila pa se bodo v Parizu

Nov grob
DALE MIKLAUSICH
Včeraj okrog polne se je zgodila nesreča, ki je zahtevala življenje 15 mesecev starega Dale, sinčka Ludvika in Lillian Miklausich, 708 E. 159 St.

Nesreča se je zgodila, ko je v trenutku odsotnosti matere, mali fantek zataknil svojo glavo med klinci ograje, katero je očeh napravil za varnost otrok, in se zadušil. Poklicana rešilna obramba ga je skušala spraviti k življenju, kar pa ji ni uspelo in je bil proglašen mrtvim v Emergency Clinic bolnišnici.

Poleg staršev zapušča sestro Patricijo, v Minnesoti starega očeta in staro mater Ignac in Johana Miklausich, tukaj pa staro očeta in staro mater poznana John in Louise Jadrach. Pogreb se bo vršil v petek popoldne ob 1. uri iz Zetovega pogrebnega zavoda, 458 E. 152 St., v cerkev Marije Vnebovzete ob 1:30 uri in nato na pokopališče Calvary.

NICHOLAS RUDMAN

Premilil je na svojem domu Nicholes Rudman, star 66 let. Stanoval je na 1585 E. 30 St. Doma je bil iz Žumberaka, odkoder je prišel v Ameriko leta 1898. Bil je član društva sv. Nikolaja št. 21 HBZ. Po poklicu je bil mizar.

Tukaj zapušča soprogo Helen, rojeno Marsich, štiri sinove: Frank, Nicholas, John in Martin, tri hčere: Mrs. Caroline Dudley v Pueblo, Colo., Mrs. Mary Gilmore in Mrs. Ann Mayberry, vnuke in pravnuko. Pogreb se bo vršil v petek zjutraj ob 9:30 uri iz Golubovega pogrebnega zavoda, E. 47 St. in Superior Ave., v cerkev sv. Pavla in nato na pokopališče Calvary.

Osem nepojasnjenih bombnih napadov

Z večerajšnje eksplozije, ki je uničila avto in poškodovala pročelje hiše bivšega kouncilmana Thomasa J. Davisa, se je število bombnih napadov od novembra leta 1946 zvišalo na osem. V vseh osmih primerih policija ni mogla zaslediti napadalca.

Prvi bombni napad je bil izvršen na hišo zastopnika policijskega inspektorja Georgea Lucasa na 20701 Edgecliff Blvd. 8. novembra 1946. Sledil je napad 13. januarja 1947 na hišo Buster H. Mathews, ki je nastopil kot priča v znani Molnarjevi aferi. Drugi napad na Mathewsovo hišo na 2225 E. 81 St. pa je bil izvršen 22. avgusta t. l. skupaj z napadom na hišo kouncilmana Charlesa V. Carra, 9715 North Blvd. Dalje je 15. januarja 1947 bila poškodovana gasolinska postaja na 8410 Woodland Ave., ki jo lastuje Laddie Arvai. Sledil je 28. januarja 1947 napad na avto detektiva Johna Jonesa na 2306 E. 63 St., ter 19. junija 1947 napad na avto policijskega narednika Williama Kelcha.

Pred večerajšnjim bombnim napadom pa je 31. avgusta t. l. bila težje poškodovana hiša Anthony Calape na 12410 Osceola Ave.

Včerajšnja eksplozija je povzročila na hiši Davisa za \$3,000 škode, uničeni avto pa je veljal \$1,800. Poleg tega je na sosedni hiši bila storjena škoda precejena na \$3,000.

WASHINGTON, 8. sept. — Zedinjene države so danes obvestile Sovjetsko zvezo, naj predloži nove pogoje za sporazum glede usode bivših italijanskih kolonij. V nasprotjem so Zedinjene države mnenja, da se bo s tem vprašanjem morala ukvarjati organizacija Združenih narodov.

Državni tajnik Marshall je naznanil, da je Amerika pristala na sovjetski predlog, da se skliče konferenco zunanjih ministrov štirih velikih sil, na kateri se bo ponovno poskušalo najti osnovo za sporazum.

Pred tem pa je moskovski radio naznanil, da je sovjetska vlada pristala na angleški navet, da se pogajanja vršijo v Parizu, kjer se bo sestala Generalna skupščina Združenih narodov.

Bivše italijanske kolonije, za katere usodo gre, so Eritreja, Somalija in Libija.

Predstavnik angleškega zunanjega ministrstva pa je izjavil, da ne ve, če bo mogoče v tako kratkem času prirediti konferenco zunanjih ministrov. Pristavil je, da se bo verjetno že jutri odločilo o tem vprašanju.

Ameriška nota omenja prejšnje nesporazume

V svojem odgovoru na sovjetski predlog so Zedinjene države opozorile, da bo z ozirom na velike razlike v stališčih štirih zunanjih ministrov konferenca bila popolnoma brezpomena, če Sovjeti ne bodo prišli z novimi predlogi.

V noti je državni tajnik Marshall omenil dejstvo, da so predgovore glede drugih vprašanj. To pomeni, da bi se na konferenci lahko govorilo tudi o vprašanju Berlina.

Čeprav je dnevni red za predlagano konferenco omejen na bivše italijanske kolonije, ameriški diplomatični uradniki smatrajo, da ni nobenih ovir za pogovore glede drugih vprašanj. To pomeni, da bi se na konferenci lahko govorilo tudi o vprašanju Berlina.

V svoji noti je državni tajnik Marshall dal vedeti, da je možno, da se na osebno ne bo udeležil konferenca.

“Zedinjene države bodo zastopane s pravomočnim zastopnikom državnega tajnika,” pravi Marshallova nota.

BOSTONSKI ŽUPAN O
SKUŠNJA V ZAPORU
HULL, Mass., 7. sept. — Bostonški župan James M. Curley, ki se je lanskega leta nahajal radi poštnih prevar pet mesecev v “poboljševalnici” v Danbury, Conn., je izjavil, da se je marsikaj naučil v tem času.

Med ostalim je dejal, da sodnik, če je imel dober zajutek in se ni prepričal z ženo lahko na sodniji obsodi obtoženca na eden ali pa tri mesece zapora, v nasprotjem slučaju pa na tri do pet let.

ČESKI GENERAL DOBIL PET LET ZAPORA

PRAGA, 8. sept. — Brigadni general Rudolf Bartik, bivši šef oddelka za politično obveščajno službo pri notranjem ministstvu, je bil danes obsojen na pet let težkega dela. Vrhovna vojaška sodnija je izrekla obsodbo, radi “resne nemarnosti in vojaškega izdajstva”.

Bartik je bil obtožen, da je bivšemu tajniku stranke nacionalnih socialistov gen. Vladimírju Krajniju izročil zaupne dokumente, ki jih je vzel iz ministrstva.

Predsednik Truman pa je že

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE
CLEVELAND 3, OHIO
HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROCNINI)
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town:
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year—(Za eno leto) \$8.50
For Six Months—(Za šest mesecev) 5.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države):
For One Year—(Za eno leto) \$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
For Three Months—(Za tri mesece) 3.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

O ČEMU STA POLEMIZIRALA MOLEK IN ŠABEC?

(Kratki pregled razprav, polemik in naziranj bivšega urednika "Enakopravnosti" g. A. Šabca, izpopolnjen z njegovimi polemikami z A.D., vse skupaj pa gledano v luči sodobnih razmer.)

O predvojnih režimih, dr. Kreku itd.

III.

Najbolj trpke očitke je Šabec ohranil za znanega dr. Miho Kreha, o čemu naletimo v njegovi polemiki z Molekom ("Rekonstrukcija jugoslovanske vlade" z dne 7. jan. 1943) tudi na sledeče:

"Ne glede na dr. Krekovo ožje strankarsko naziranje, do katerega je kakor vsakdo izmed nas, docela upravičen, moramo tudi na splošno odkloniti njegovo zastopstvo širokih slovenskih mas, to pa zato, ker vemo, da ne more govoriti v njihovem imenu, in ker so nam znane njegove nedavne in prejšnje politične mahinacije, s katerimi je hotel utrditi strankin prestiž in pozneje svoj osebni prestiž in položaj." (Podčrtanje naše.—Op. ured.).

(Zanimivo bi bilo vedeti, če so Šabcu kaj znane tudi današnje dr. Krekove "politične mahinacije," s katerimi hoče utrditi prestiž klerikalcev in domobrancelv? No, o tem ob priliki kaj več.)

Med ostalimi zadevami, ki jih je Šabec ostro očital Moleku je tudi prav vprašanje populariziranja govorov Kuharja in dr. Kreka, kar se je Šabcu menda zdelo nenavadno, da se pojavljajo v "socialističnem" časopisu.

"... ne bi pričel (Molek—Op. naša) dolgovoznih govorov Kuharjevih in dr. Krekovi, ter drugih govorov ljudi, ki so bili vseh zadnjih 6 do 7 let najzvestejši sodelavci princa Pavla, Stojadinoviča, Cvetkoviča in Cincár-Markoviča, to je vseh onih, ki so dovedli Jugoslavijo do katastrofe, onih, ki so glasovali za podpisovanje pakta s fašisti in ki zdaj vedrijo v podnebju Londona in New Yorka." ("Zakaj nazaj v reakcijo" "E." 13. aprila 1943).

Z dr. Krekom pa je Šabec obračunal neusmiljeno in temeljito že 2. in 3. aprila v članku "Se o razmerah v Sloveniji," ki jih je sicer spisal na osnovi "verodostojnih podatkov o položaju v Sloveniji," toda s katerimi se danes, skladno z njegovo nedavno izjavo, popolnoma strinja. Vlogo dr. Kreka je Šabec pojasnil kot sledi:

"Najžalostnejši čas za Slovence v tem pogledu je bilo zadnjih šest let, ko so v Beogradu pod vodstvom nesposobnega diktatorja princa Pavla vladali režimi dr. Stojadinoviča in Cvetkoviča (Šabec misli na koalicijski režim Cvetkovič-Mačeka. Op. naša). Vseh teh let so zastopali Slovence v vladi klerikalci v Beogradu je bil pokojni dr. Korošec podpredsednik vlade in znan glavni svetovalec in zaupnik princa Pavla. Poleg njega je vseh šest let sedel v diktatorskih vladah današnji predsednik jugoslovanske vlade v Londonu dr. Krek kot zvesti sodelovalec Stojadinoviča (skozi 4 leta) in Cvetkoviča (skozi dve leti). Dr. Krek je tudi na seji ministrskega sveta dne 22. marca 1941 glasoval za podpisovanje pakta s Hitlerjem in Mussolinijem ter Hirohitom. Podčrtanje Šabčovo. Op. ured.)

V drugem delu članka pod istim naslovom pa se nahajajo še nekatere značilne ugotovitve glede razmer v Sloveniji. Od teh navajamo zlasti tiste, ki nam obenem lahko v bolj pravilni luči predstavijo staro klerikalno Slovenijo, katero je tu v Ameriki eden zadnjih predstavnikov prav ta dr. Miha Krek. Na osnovni "verodostojnih podatkov" je Šabec razkril sledeče:

"Ves ta čas—vseh teh 6 let—je bil v Ljubljani v imenu klerikalne stranke ban dr. Marko Natlačen, ki je bil nekronani kralj Slovenije. Delal je, kakor se mu je poljubilo, saj sta v Beogradu dr. Korošec in dr. Krek pokrila vsako njegovo delo. Slovenski naprednjaki so smatrali, da takega preganjanja niso doživeli niti pod bivšo Avstrijo. Naenkrat je namreč Natlačen 'premostil' brez razloga nad 400 slovenskih učiteljev. Pa ne samo učitelji,

UREDNIKOVA POŠTA

Poročila tajnika
podružnice SANSa št. 48

Zadnje čase smo sprejeli sledeče prispevke:

Za Svobodo tiska sta darovala Frank Mihelič in soproga namesto venca za pok. Louis Ivancom \$5, Louis Kaferle namesto venca za pok. Frank Polanzom \$5, Jos. Tomsic \$3, Jos. Miklavčič \$2, Frank Kerzic (Geneva, O.) \$2, Julija Počkaj \$1.60 in Mary Kajfeš ter John Bogataj (Girard, O.) po \$1.

Mrs. Frances Myers je izročila \$25, katero vsoto so prispevali sosedje namesto venca za njeno pok. mater Frances Bostic, ki je preminila 11. junija. Dalje so darovali za upravo SANSa sledeči:

Društvo "Mir" št. 142 SNPJ članarina \$12, društvo "Kras" št. 8 SDZ članarina za junij, julij in avgust \$18, John in Anna Zaic članarina za leto 1948 \$5. Vsem prispevateljem lepa hvala. Želimo, da še v bodoče prispevate za oba sklada.

Potrebno je tudi, da se finančno podpre sklad za predvolilno kampanjo za izvolitev Henry A. Wallace in Glen H. Taylorja. Ta sklad je posebno potreben vaše podpore, če želimo, da bo Progressivna stranka Zedinjenih držav imela pravi uspeh.

Podružnica št. 48 SANSa je dobila nekaj knjižic, katere se prodajajo. To so tako zvani "certifikati" po \$1 in \$5. Vsa, ki želi finančno podpreti Progressivno stranko, je proščen, naj kupuje te certifikate.

V mislih moramo imeti, da Wall Street ne bo financial Progressivne stranke, pač pa bo to moralo storiti samo delovno ljudstvo. Sedaj je čas, da vsi pomagamo, kolikor pač moremo in da v svo vsem delujemo za izvolitev Wallace-a in Taylorja. Demokrasko in republikansko stranko podpira ves tisk in radio, na razpolago pa imajo milijone za podpiranje svojih kandidatov.

Brez finančnih žrtev ne bomo dosegli, kar bi radi. Zato je vseh nas dolžnost, da se tega zavedamo in prispevamo po svojih močeh, da bodo izvoljeni progressivni kandidati. Slehernega male-

telji, tudi profesorji, sodniki in drugi državni uradniki so frčali na vse strani, da je bilo gorje! Vsi Sokoli so bili označeni za komuniste, čeprav je bilo odnekaj splošno znano, da so bili to največji narodnjaki; toda komuniste je bilo v Jugoslaviji dovoljeno ne le preganati, temveč so imela oblasti celo dolžnost in navodilo, da jih preganjajo in zatirajo. Poleg Sokolov so bili najbolj preganjani Primorci, katerih je bilo v Jugoslaviji na deset-tisoče. Cerkev v Sloveniji je v tem času po zaslugi klerikalcev, ki so imeli moč in oblast, silno obogatela.

"Zaradi krize, ki je vladala v Jugoslaviji, je prišlo slovensko združništvo v težak položaj. V tem položaju so Korošec, Krek in Natlačen zveli z garancijo dravske članovine od države 69 milijonov dinarjev in z njimi sanirali klerikalno, samo ter izključno klerikalno združništvo; napredno združništvo ni smelo biti deležno te akcije!

"Posebno ogorčenje je nastopilo v Sloveniji iz razloga ker v vladi zastopajo Slovence samo zastopniki te klerikalne stranke s tako preteklostjo in celo isti Krek, ki je bil zvesti sluga Stojadinoviča in Cvetkoviča in ki je glasoval za podpis pakta s Hitlerjem..." (Podčrtanje Šabčovo.—Op. ured.).

V nadaljevanju opisuje Šabec vlogo dr. Natlačenca za časa okupacije, kako je na čelu delegacije šel celo v Rim, da se "pokloni laškemu kralju i—slušajte in strmite!—celo Mussoliniju, temu krvniku in skrunitelju slovenstva." Zaradi kolaboracije z okupatorjem je dr. Natlačen bil ubit "poleg njega pa je Osvobodilna fronta obsodila na smrt še razne druge njegove (Natlačenove) prijatelje in pristaše." Med temi je padel tudi vseučilišni profesor in duhovnik dr. Lambert Erlich, ki je, kot pravi Šabec, "kot organizator visoko in srednjošolske mladine povzročil, da se je od njega organizirana mladina vpisala v fašistične organizacije, dočim je ostala mladina zadela po večini puške na ramena in šla v gozdove."

(Dalje prihodnjič)

ga človeka, obrtnika in delavca dolžnost je, da postane član te svoje delavske stranke.

J. F. Durn, tajnik
podr. št. 48 SANSa.

Piknik Progressivne stranke na Recher Ave.

Odbor "Wallace-for-President" priredi v nedeljo 12. septembra na prostorih Slovenskega društvenega doma na 20713 Recher Ave., Euclid, O. piknik s sledečim programom:

Prosti ples, kazanje slik Wallacea in Progressivne stranke, oddajanje dobitkov Maytag Deep Freezer, 2 Dormeyor "mikserja", 3 radia, "Pressure cooker" in 5 namiznih svetiljk. Glavna govornica bo Mrs. Josephine Zakrajšek. Na pikniku vam bo povedala, zakaj je ona za Wallace-a in Progressivno stranko.

Da nam je nova stranka res potrebna, imamo zato več vzrokov. Delavci posebno naj razmišljevali o teh dejstvih:

Prvič, decembra 1945 je Mr. Truman priporočil kongresu, naj sprejme zakon proti stavkam. Takrat je Philip Murray izjavil, da bi tak zakon samo uničil uni-je;

Drugič, januarja 1946 je Truman zlomil stavko "Packinghouse and Tugboat" delavcev, ki so bili prisiljeni iti nazaj na delo;

Tretjič, maja 1946 je Truman izjavil, da bo z marinici razbil stavko pomorščakov;

Četrtič, novembra 1946 je Truman razbil stavko premo-garjev in naložil velikansko globo uniji;

Petič, januarja 1947 je Truman priporočil kongresu, naj sprejme zakone proti stavkam in tako na stečaj odprl vrata Taft-Hartleyevemu zakonu;

Šestič, marca in maja 1948 je Truman rabil injunkcijo proti premogarski uniji, ki se je borila za penzijo, ter ji naložil \$1,400,000 globo;

Sedmič, maja 1948 je Truman postavil pod vladno kontrolo železnice in z injunkcijo razbil stavko železničarjev;

Osmič, junija 1948 je Truman uporabil injunkcijo proti delavcem unije pomorščakov;

Devetič, julija 1948 je Truman preskrbel stalno injunkcijo in tako onemogočil stavke železničarskih unij.

Glas za Trumana in glas za Deweya, je glas za združene demokrate in republikance, ki so glasovali za Taft-Hartleyev zakon.

Da se razveljavi Taft-Hartleyev zakon je edino mogoče, če bomo volili za kandidata Progressivne stranke Henry A. Wallace-a in Glen H. Taylorja.

Delavci niso pozabili ne Trumana, ne Tafta in ne Hartleya. Delavci želijo demokracijo, kakršno so imeli pod administracijo pokojnega predsednika Roosevelta.

Torej, udeležite se v velikem številu piknika prihodnje nedelje na Recher Ave.! Pomagali boste stranki in sebi!

Anna Urbas.

Aktivnosti pevskega zbora "Triglav"

Zopet se oglašim, da poročam, kaj je novega pri našem zboru. Na zadnji mesečni seji se je odobrilo, da se vsi skupaj udeležimo in zapojemo na proslavi 30-letnice Doma na Recher Ave., Euclid, O. Proslava se bo vršila 19. septembra popoldne.

Leto se bliža h koncu in tako bomo tudi mi priredili zadnjo vrtno veselico v tem letu. Že sedaj si zabeležite dan 26. septembra in pridite k nam na vrt Doma zapadnih Slovencev na Denison Ave. Vabimo vse prijatelje slovenske pesmi. Z vašim odzivom boste pokazali, da ste pri volji pomagati, da se ohrani kar se je začelo. Sedaj smo založeni z novimi pesmami, ki jih bomo peli na prihodnjem koncertu maja meseca prihodnjega leta. Kdor se nam želi priključiti, ima še vedno časa.

Pevski zbor nima nobene zavarovalnice kot podporni društva. Pač pa vzgaja našo tu rojeno mladino, ki ima prav pri nas priliko, da se priučijo slovenskega jezika. To je tudi za povzdig cele naše naselbine. Pri pomnini nam, da bi morali imeti več podpornih članov v prihodnjem letu. So pa nekateri rojaki, ki so nam večkrat prišli na pomoč s svojimi prispevki. Njim se iz vsega srca zahvaljujem.

"Naši pevci se tudi žrtvujejo in prihajajo na vaje z velikim veseljem, kar je res v korist celih okoličin tu na zapadni strani Clevelanda.

Bolni so bili do sedaj; Mrs. M. Verbie in Charles Zakelj, ki pa je bil že zadnje soboto navzoč na seji. V bolnišnici se nahajajo podporni člani Stan Mahne (v Crile Hosp.), Vincent Race (v Fairview) ter Mrs. M. Kljun (v Fairview). Mrs. Kljun je mati dve naših pevcev Andy-ja in Albie Kljun. Vsem želimo, da se jim povrne ljubo zdravje, da se skupaj veselo pozdravimo ob priliki naših zabav!

Anna Jesenko, poročevalka.

Slovenska bolničarka

Miss Christina Marie Chesnik je sestra Jakoba Chesnika, ki je preminul pred par leti tu v Clevelandu. Njih dom je v Port Orchard, Wash.

Dolga je ta pot, ko je prišla obiskat svojega brata zadnji-krat. Začudila sem se ker tako lepo govori in poje slovensko; ni pozabila našega rojstnega jezika, čeprav je že toliko let v službi strica Sama.

Teško delo so imeli ob prvem napadu na Pearl Harbor. Njeno delo priča, kaj si je s tem težkim delom zaslužila. Danes je na visoki stopnji — major C. M. Chesnik A. N. C. v državi Alaska. Dobil je veselo sporočilo, da se bo poročila 11. septembra ob 9. uri v Chapel 183 Rd., General Hospital, Alaska. Žal, smo tako daleč in ne morem biti navzoča. Iz srca pa želim vso srečo v zakonskem stanju. Staršem pa, ki imajo tako hčerko, vso priznanje.

Anna Jesenko.

Ilija Ehrenburg:

TRAGEDIJA ŠPANIJE

(Nadaljevanje in konec.)

Ko pride človek preko Pirenejev, se mu odpre nov svet. Pred seboj zagleda posebnosti zgodovinskega razvoja Španije. Preživeti fevdalizem, težo fantastičnih cerkva, zvezo višjega sloja s tujim kapitalom, globoko demokracijo naroda, združenje idej narodne nezavisnosti z idejo socialnega osvobođenja. Premog, ruda, baker in živo srebro so v rokah tujih delničarjev. Španska buržoazija je lena in nevedna. Špansko blago je moglo poprej konkurirati z uvoženim blagom samo zaradi neverjetno nizkega plačevanja mezd delavcem. Zemlja pripada aristokraciji, njeni lastniki živijo v Madridu, gosposko zemljo pa opravljajo in obdelujejo dničarji. Včasih je te zemlje ogromno; spominjam se na primer posestva vojvode Aranchuelosa, ki je obsegalo — 50,000 hektarov. Dničarji žive po mestecih kot najemniki majhnih sobic ali koticov. Kmetje poleg Lorke se stiskajo v jamah. Pastirji v Las Urdesu ali v Salabrijah poznajo samo zadimljene ilovnate kočve. V bogatih samostanih pa so nakopičeni razni Marijini kipi v dolgih, z zlatom obdanih plaščih, posutih z dragocennimi kamni, poleg pa stoji razčapran kmet iz lačnega mesta, kjer sanjajo ljudje o grahovi klobasi ali o škodilci juhe z bogom. V Barceloni najdemo polno mladih brezposelnih ljudi.

Taka je bila Španija pod kralji, danes pa so se nasprotja še poodrila in angleški dopisniki, ki opisujejo Madrid pišejo, da še nikjer v Evropi niso videli tako razkošnih avtomobilov in tako raztrganih, lačnih prosjakov kot v Madridu. Razvaline treh vojnih let in nove ječe, deset lakajev na vsakega "kavalirja" in tisoč neuklonljivih na vsakega lakaja, — to je današnja Španija. Razmišljujoče o ognju nezadovoljnosti, ki živi v srcu španskega naroda, vodijo Anglosaksonci pregovore s burbonskim pretendentom na prestol, s Gilom Roblesom z generalom in episkopi, s pretkanim Prietom. Zamenjati hočejo preveč razvpitega Franca s skromnejšim jetnikom, pa se bojijo pri tem podnetiti grmado.

Španija ni dežela ministrskih kombinacij. Bila je dežela vojnih udarcev in mogočne duhovščine, tujih zarot, tihega gorja, dolgih cest, dolgih pesmi in dolgih sodb. Toda te Španije ni več; zmanjkalo je je obenem z žalostno kariero blebetavih advokatov in generalov ob uri, ko so jo prevzeli republikanci. Leto 1931 je bilo Špance še mogoče uspraviti z brezbržnimi razgovori o "republikih vseh delovnih razredov" (pri tem so k delovnemu razredu pristeli tudi razne gosposke lenuhe, vse tja do vojvode Aranchuelosa): španski narod je s krvjo asturijskih rudarjev v letih črne reakcije, z dogovorom med Francem in osvajalnimi fašisti, s strašno vojno in fašističnim terorjem, preveč drago plačal svojo lahkovernost. Sedaj se partizanski odredi v gorah Asturije, Katalonije in Kastilje borijo proti Francu in njegovi falangi. Kdo vzdržuje Franca? Dolar, angleška diplomacija, priznanje Vatikana, iz Nemčije pobegli Himmlerjevi nasledniki. Španski narod pa vzdržuje partizane. Nikakor ne mislim podcenjevati sovražnikovo silo: za hrbtno španskih fašistov stoji črna stotinja vsega belega sveta. Poznam junaštvo španskega naroda in ne dvomim o poedincu in ne dvomim o srečnem koncu. Zmagal bo narod in ne zato, ker bodo namesto Franca postavili kralja, Gil Roblesa, ali Prieto.

Ko sem prvič videl Španijo (bilo je pred šestnajstimi leti, sem pisal: "Španija ni Carmen in ne toreadorji, ne kralj Alfonz, niti diplomacija Lerrusa, ne romani Blaska Ibaneza in ne to, kar pride izza meje kot še posebej špansko — skupaj z argentinskimi plesalkami in ponarejenimi kučmami. Ne, Španija — je dvajset milijonov raztrganih Don-Kihotov, je neplodna skala in grenka krivica, žalostna kot šestlet suhe oljke, je pesem in hrumenje stavkujočih, med katerimi ne najdeš "rumene nega vohuna"; Španija je do brota, sočutje, človečnost. Velika dežela je znala ohraniti otroško ognjevitost kljub prizadevanju inkvizitorjev in zaje-dalcev Burbonov, lopovov, odvetnikov, Angležev, najetih ubijalcev in raznih zvodnikov."

Potem sem videl španski narod v letih strašne preizkušnje, videl sem dobre stare kmete, ki so šli z lovskimi puškami proti tankom, spoznal sem junaštvo fantov in deklet, ko so branili Madrid, videl sem ljudi, kako so ponavljali "ne bodo prodrli" resnično tudi umirali, ne da bi odstopili.

Bil sem na zadnjem zasedanju španskega parlamenta; setal se je v kleti pod grajskimi razvalinami — obmejno mestecce Figeras, so fašisti noč in dan bombardirali. Starček je prinesel v temno klet majhno preprogo, hotel je olepšati smrtni boj svobode, pa ga je ubila bomba...

V Španiji ni kmet nikoli hotel vzeti od mene denarja za sadje, sir ali vino. Nekoč mi je neki kmet odgovoril: "Nasmeh mi je dražji od denarja."

Spomlad 1938 je neki angleški politik na banketu izjavil: "Saj nam je žal španskih otrok, ne moremo pa pozabiti španskega bakra, rude in premoega. Tega donkijhotovstva nam je dovolj!" Sedaj mnogi pišejo o Cervantesu. Kaj je treba še naglašati nacionalno bistvo Don Kihota, ki ni prav nič motilo, da ne bi vitez žalostne postave na svojem konju prehodil vso deželo in prodril v srca čitateljev raznih narodov? V španski umetnosti se vseskozi čuti trd realizem, ironijo in tragedijo. Tudi "Marijini čudeži" iz XIII. stoletja so realistični, menih Gonsalo de Borselo podrobno pripoveduje, kako se je sveta Devica, da bi rešila zapeljano nuno, spremenila v babico. V tako imenovani Goyevi "Mori", strašnih vojnih prizidih, ki sem jih gledal 1936 leta, se mi je zdelo, da je natančno izražena resničnost. Španska ironija se rezko razlikuje od francoske šaljivosti in angleškega humorja, španska ironija je — brezobzirna. V 14. stoletju je živel v Španiji znameniti pesnik, dekan iz Ite; napisal je "Knjigo dobre ljubezni", v kateri se nočeje iz življenja družbe in iz različnih čustev (treba je pripomniti, da ga je poezija pripeljala v ječo). Resnična tragedija zveni tudi iz nesmrtnih kitic pesnika 15. stol. Horle Mandrike, posvečenih smrti; tragedija je v podolgovatih obrazih El Greka in v "Razrušenju Ger-nike", sodobnega umetnika Pavla Pikassa. "Don Kihot je presenetljiva sinteza vseh osebnosti španskega duha. Roman se pričinja kot satira in se konča s potrditvijo razuma, ki je višji od razsodnosti, in častjo, ki je nad poštenostjo. Za Španca ni Don Kihot prazna borba z milijoni na veter. Don Kihot je epopeja samopožrtvovalnosti, zgodovina navdušenja in zmot, slabosti in sile, je apoteoza človeškega dostojanstva. O, razumljivo je, da so napake Don Kihota nevarne v politični borbi ali strategiji, to vedo tudi španci.

(Dalje na 3. strani)

TRAGEDIJA ŠPANJE

(Nadaljevanje z 2. strani)
Španci pa tudi vedo: "Kramar prepričuje, da mu donkihotovstvo predsedaja," narod pa se donkihotovstva ni naveličal, boriti se za pravico.

Španija je človečanstvu dala mnogo, saj sta njena umetnost in literatura nesmrtni. Dobro poznamo imena Cervantesa in Lope de Vega, Quevedo in Calderona, Velazqueza in Surbarona, Grekha in Goya. Ljudje vsega sveta so se in se bodo navduševali ob arhitekturi Kordova, Toleda, Segovije, Salamance, Granade in Sevilje. Kaj more narod, ki je ustvaril toliko umetnin in za Francem, za njegovimi pruskimi navadami in za ameriški bankirji? Avtor si najneke knjige o "Don Kihotu" Miguel de Unamuno je dolgo blodil po svetu, preganjali so ga, v politiki pa je bil strašno naiven. In vendar je pred smrtjo zabrusil fašistom pomembne besede: Sicer morete zmagati, ne morete pa premagati." Fanatiki so ustrelili sijajnega pesnika, miadega Garsija Lorko. Drugi večji pesnik stari Antonio Machado je prehodil vsi grenko pot zaščitnikov Republike in umrl, ko je prestopil mejo proti Franciji. Danes pa živijo v pregnanstvu pesnik Rafael Alberti, pisatelj Jose Bergamini in še mnogi drugi. Med špansko vojno je Pavlo Pikasso izdal "Razrušenje Gernike" in album "Francovo mišljenje in njegova laž". Franco ni niti pesnik, niti umetnik, njega opeva-jo sodružniki angleških in ameriških časopisov, njegove oči pa se razveseljujejo ob zelenih kre-
ditih iz Washingtona.
Še pred vojno sem opazil, kakšen odnos imajo preprosti špan-

ski ljudje do vsega velikega iz preteklosti svoje domovine. Občinski župan eskalonske vasi, dninar in komunist, mi je pokazal rokopise iz 12. stoletja. Njegov predhodnik fašist, "hranitelj tradicij", je rokopise ukradel iz omare, a komunist je dejal: "Rokopise bomo oddali v muzej."

V Madridu je živel pomembni zdravnik, profesor Manuel Markes. Ko se je pričela vojna in so se fašisti približali Madridu se je profesor evakuiral, na vrata svojega stanovanja pa je obesil listek z napisom: "V mapah je delo profesorja Manuela Markesa, plod tridesetletnega dela." Nekaj mesecev pozneje je prejel pismo: "Profesor Manuel Markes! Tvojo knjigo, pravi znanstveni dom so fašisti porušili, rdeči neizobraženci pa so rešili trideset let tvojega dela. Bodi prepričan, da ti bomo hišo znova postavili. Vse tvoje znanstvene priprave in 85 map raznih listov je na varnem. Reči vojak Gabriel Ernandes Rimson." Je k temu treba kaj pripomniti? Res je, rdeči vojaki še niso zgradili znanstvenega doma za profesorja. Franco je z denarjem, ki ga je prejel iz Londona in New Yorka zgradil nič toliko več in v ječe po vrsti

Podr. št. 3 S. M. Z.

Pri podr. št. 3 S.M.Z. imajo sledeči odbor za leto 1948: Predsednik Charles Benevol, podpredsednik Martin Valetich, tajnik Frank Perko, 1092 E. 174 St., tel.: IV 5658, blagajnik Martin Komachar, zapisnikar Joseph Hočvar, nadzorniki: James Kastelec, Frank Videmšek in Martin Valetich.

Seje se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 3. uri popoldne v Slovenskem domu na Holmes Ave.

Asesment se pobira pred sejo ali na 24. in 25. v mesecu v spodnji dvorani.

Ekstra posebnost!

Če sedaj daste vaš fornec pregledati, nanovo cementirati in čistiti, kar navadno stane \$25, vam vse to naredimo ZA SAMO \$17.50

Pokličite še danes — Prihranite si denar
NATIONAL HEATING CO.
Postrežba širom mesta
FA 6516

Zavarovalnina

proti ognju in nevihti in avtomobilskimi nezgodami ZA ZANESLJIVO POSTREŽBO SE PRIPOROČA

DANIEL STAKICH
AGENTURA
15813 WATERLOO RD.
KE 1934

sedajo delavci in učenjaki, tovariši profesorja Markesa in tovariši vojaka Rimsona. No, ječe niso večne, večen je narod.

Bil sem v Madridu, ko so iz njega vozili vrednosti muzeja Rada, slike Velazqueza, Surbarona, Greka in Goya. Te vrednote so rešili preprosti ljudje, vojaki republikanske armade.

Tak je narod, proti kateremu nastopajo licemerni zaščitniki kulture in demokracije. Španski narod nam je neskončno drag, zato se vedno vračamo k njegovi tragediji, drage so nam njegove znamenitosti iz preteklosti, draga nam je bodočnost Španije. Španija je sedaj odrezana od sveta. V daljavi zamolklo odmevajo partizanski strelji in salve krivnikov. Mi pa poznamo španski narod in vemo, da njegova ustvarjalna sila ne bo prenehala. Za nas ni Španija samo muzej, ni samo dežela, kjer je nam Sovjetom toliko

dragih grobov, — ne, Španija je dežela, kjer je veliko otrok, kjer tudi sedaj rastejo bodoči geniji.

Generalu Francu je strašno: Ve, da so mu dnevi šteti. Odgovarjal bo za vse: za razvaline Madrida, za kri otrok, za "plavo divizijo", za berlinska letala in za londonske napitnine. Lani sem bil v New Yorku na zasedanju Varnostnega sveta, kjer so razpravljali o španskem vprašanju. Spominjam se obupanega, sicer brezbriznega obraza angleškega predstavnika, nasmeha Američana in zmedenosti Francoza. Tedaj so vsi skupaj dali generalu Francu slavnostno odvezo, za njegove grehe. A take odveze ni dal generalu španski narod in asturijske čete kljub vsem lepim besedam g. Cagodana, niso položile orožja. Španski narodni ep govori o kralju Bubrigu, kako je izgubil Španijo in blodil po svetu. Puh-

ščavnik mu je v božjem imenu ukazal, da mora s kačo na prsih živeti v grobu. Kralj je tri dni in tri noči čakal smrti, slednjic pa je olajšano rekel: "Kača me je poljubila." General Franco molči. Njega že davno ni poljubil le navaden slepič, poljubil ga je zlati ameriški gad. Velike Francove Španije ni več, je samo nova anglosaksonska kolonija, skladišče za obubožane Angleže in vojna baza za junckerje. Moremo reči, da se je vsa Španija spremenila v Gibraltar z anglo-ameriško fasado in preoblečenimi nemškimi SS-ovci. Španski narod pa ni zadovoljen s takšnim varuštvom in nadaljuje s svojo borbo. Stara španska anekdota pripoveduje, da so v raju govorili tri jezike: italijanskega, španskega in francoskega. V sladkem italijanskem jeziku je kača zapeljala Evo, španski jezik je govoril Bog, ko je prva človeka zapodil

iz raja, v vljudnem francoskem jeziku pa je Adam Boga prosil odpuščanja. Sedaj Španci ne poslušajo kače, čeprav govori angleški jezik, v katerem se Blumovi socialisti pred svetom opravičujejo zaradi vzdrževanja Franca. Španci bodo Franca izgubili kar po špansko. Kajti oni vedo, da živi ljudstvo, ki vanje veruje, ljudstvo, ki jih ni in ki

jih ne bo izdalo — sovjetsko ljudstvo. V pozni jeseni hodijo po Asturijskih gorah partizanski oddelki in pojejo staro špansko pesem:

Mojo okras je — orožje
Mojo počitek je — boj
Moja postelja — kamen
Mojo sen je — nespečnost.
In mi jim kliče mo nepozabne besede: "Pozdrav in zmaga!"

POŠILJANJE MOKE in PAKETOV z živežem v Jugoslavijo

Od zdaj naprej pošiljamo moko v Jugoslavijo po dveh cenah, dajajoč s tem na razpolago pošiljateljem, da pošljejo svojcem moko s plačano dostavo do Reke ali pa do MESTA PREJEMNIKA (do hiše).

CENE MOKE SO:

1) VREČO BELE MOKE 100 funtov pošljemo za \$9
Prevoz do REKE IN ZAVAROVANJE za polno izgubo (total loss) do mesta prejemnika je uračunano v gorji ceni. Prejemnik mora v tem slučaju sam plačati stroške prevoza od Reke do svojega bivališča.

2) VREČO BELE MOKE 100 ft. pošljemo za \$13
V tej ceni so uračunani vsi stroški za zavarovanje proti polni izgubi (total loss), kot tudi stroški prevoza od Reke do NASLOVA PREJEMNIKA kjerkoli v Jugoslaviji, tako ne bo prejemnik plačal nobenih stroškov ko prejme moko.

Naša moka, ki jo dobavljamo od poznane firme "GENERAL MILL," je prvovrstne kvalitete, vsebuječa visoko količino proteina, najmanj 13 1/2%.

STANDARD PAKETI za naročitev naših NOVIH Standard paketov, vprašajte za cenik in naročilne liste (Order Forms). Dostava moke in Standard paketov je garantirana. V slučaju izgube pošiljke, vrnemo denar.

PO OBEH CENAH POSLJEMO ISTO KVALITETO MOKE, KATERA JE SEDAJ PAKIRANA V IZREDNO MOČNE VREČE (OSNABERG BAGS) ZA IZVOZ.

Ena oseba lahko pošlje z isto ladjo največ PET VREČ MOKE in to na pet različnih oseb v Jugoslaviji.

Opozorjamo, da postane vse blago po naročbi Vaša last, dočim smo mi samo posredovalci med pošiljateljem in tukajšnjimi oblastmi. Ček in Money Order, naj se glase na "DOBROVOLJNI ODBOR."

URADNE URE: Vsak dan od 9. jutraj do 5. zvečer. V nedeljo in ponedeljek je urad zaprt.

DOBROVOLJNI ODBOR

245 WEST 18th ST. NEW YORK 11, N. Y.
Telefon: WAtkins 4-9016

PODVOJITE VESELJE ...

... z dolgodistančnim klicem!

Z dolgodistančnim klicem oddaljenih prijateljev pomnožite veselje in si isto delite z njimi. Vaš glas nese iznenadenje in prijetnost vsevelega dogodka preko milijardne udaril z njim po nakovalu, da je veselo in zvono zapelo.

THE OHIO BELL TELEPHONE COMPANY

Nakladalci tovara

Tovorni nakladalci za Nickel Plate, E. 9th in Broadway
Plača \$1.09 na uro s plačo čas in pol nad 8 ur.

Vpraša se za Mr. Phipps
NICKEL PLATE RAILROAD CO.
E. 9th & Broadway

VINO! PIVO!

Imamo nad 40 najbolj popularnih vrst piva in ale. Cene od \$2.39 do \$6.00 zaboj.

Ravno tako imamo veliko izbera vina, cordials, šampanjca in Sparkling Burgundy.

Pripeljemo vam na dom na St. Clair, Nottingham, Collinwood.

Pokličite
ANTON JANSA
256 E. 156 St., KE 2570
D. B. A. Green Beverage

TONE SELISKAR: TRŽAŠKA CESTA

ROMAN

Križevac je iz svoje negibnosti oživel, naglo splezal po nitki navzgor v svojo mrežo in se skrli v najbolj temen kot, da ga Tine ni več mogel najti. Kajpak, to je pomenilo srečo, fige pa je držal, če bi pajek le padel na tla. kar vedno pomeni nesrečo. Če fige držiš, se te nesreča ne prime.

"Tak si ga pokopal? Spet je eden mojega letnika pod rušo, kmalu pridem tudi jaz na vrsto!" je dejal otožno in sedel na vrečo otrobov.

"Vi ste pa še čvrsti!" je menil Tine.

"Za svoja leta še kar in če bi bilo le samo zase. Toda za gospodarja že pešam, prepočasi sem in polno vrečo stare

ložil na voz, zapeljal pred občinsko hišo in me odložil občini v breme in zmrdovanje."

"Saj ne bo tako, Matevž!" ga je tolažil Tine. "Če ste toliko časa delali pri hiši, bodo tudi do smrti za vas skrbeli."

"Eh, zelen si še za ušesi! Da, tako nekako bi moralo biti urejeno, da te tisti, ki si mu daroval vse svoje moči, tudi v smrt dostojno pospremi! Pa ni tako, dragi fantek! Ti še ne poznaš življenja od te strani. Gospodar se že ozira po drugem hlapcu. Če bi ne bilo gospodinje, ki je mehkega srca, bi me že ne bilo več tukaj. Vsak dan molim za njo, reva je slabotna na srce, vsak čas lahko ugasne. Tak ti pa po svetu? Bog ti daj sreče polne vreče! Pri železnici je dober zaslužek, sem slišal. Ko bi bil mlad, bi šel s teboj!"

Kovača ni bilo doma. Kovačnica je bila odprta in Tine je vstopil kakor v svetlišče. Veliko nakovno kladivo je bilo prislonjeno k lesenemu tnalu, ogljje

kaminu je še telo in ko je Tine nekajkrat pritisnil z nogo na meh, so zasikali majhni, vijoličasti plamenčki, rasli kot čudovite cvetke v sajasto temo. Velike klešče so bile še zataknjene v pepel, na tleh so ležali polomljeni plugi, lopate, motike, v velikem čeburu pa polno noračje pravkar nakovanih kavljev za brano. Tine je s težavo dvignil največje kladivo in prav narahlo udaril z njim po nakovalu, da je veselo in zvono zapelo.

"Tak zbogom, Tine, zbogom in srečno, pa kmalu se vrni!" mu je donelo nakovalo na ušesa in vse orodje ga je pozdravljalo; milo se mu je storilo in žal mu je bilo, da ni našel kovača, ki mu je toliko lepega povedal o širokem svetu. Morda ga bo še kdaj v življenju srečal, saj ljubljana ni daleč; včasih bo prišel obiskat vse te ljube stvari, ki jih zdaj zapušča.

Sel je pod graščino, ki je stala med drevjem kakor zavajena, spitana žival, kakor da je presi-

ta zemlje, kakor huda spomin na lavne čase. Strah je še ostal ljudem v kosteh, Tine se ni upal niti pogledati v številna okna, da ne bi opazil kakega potomca nasilnikov, ki so pili dedom življenje in jim odjedali kruh, katerega so s krvavimi žulji za potrebo komaj zase pridelali. Zdjaj je morda vse poravnano, toda globoke ječe v gradovih, verige, sekire in meči nekdanjih vitezov še govore o neizmernih krivicah, ki so jih prizadejali kmetu.

Tine gleda, ozira se na vse strani; povsod so kmetje in kmetiče na njivah; krompir izkopavajo, Obstal je ob njivi in večje ocenil letošnjo letino.

"Lep je. Letos ga bo Mica lahko dala mojstru."

Tudi repa je bila lepo rejena in zeljnate glave; vsega dovolj je zraslo na tej dobri zemlji.

"Pa so vendar premnogi lačni!" razmišlja Tine. "Nekateri pa imajo vsega preveč!"

Gleda in razmišlja po očeto-

vih besedah, otroška pamet se kmalu pomiri in se sprizajni s tem, kar vidi in otipa, globine se ne zmore. Divji zajec bi se mu skoraj zakadil prav pod nogo, tako sit je dremaval v zeljniki; kar v zrak je poskočil pred njim od strahu ter jo ubral proti hosti kakor veter.

"Da bi te, mrcina dolgoouha, kako si me prestrašila!" je vzkliknil za njim in veselo gledal, kako je izginil med drevjem. Nekoč je bil ujel na polju mladega zajca in ga je dal med svoje v hlev. Nekaj tednov je skakucal med njimi in se lepo redil, potem pa je izginil v preljubo svobodico. Seveda, ko mu v krvi tiči potepuštvu. Kdo pa se bo stiskal v umazanem hlevu, vedno v strahu, da te krava ne pohodi ali da ne pride Mica z nožem pote! Je pa že lažje v hosti in na polju, čeprav te lovec zalezuje, ampak hvala Bogu, iz vsake puške te tudi ne zadene!

Tako je dospel skozi same znane in ljube stvari na vrh ce-

ste, ki se tu od Viča sem napne za kolikor je železniški nasip visok; imel je pred očmi vse barje tja do pod Krima. Barje je bilo samotno in vse oblitlo od sončne luči. Na gosto zasajeno z jelami in hrasti, je bilo v jesenskih barvah kakor čudovita, odprta knjiga s prelepimi podobami.

(Dalje prihodnjite)

NAZNANILO

Ker nas je že več rojakov naprosilo za naslove Jugoslovanskih oblastev v Zedinjenih državah, naj tu navedemo, da naslov jugoslovanske ambasade se glasi:

Yugoslav Embassy,
1520—16th St., N. W.,
Washington 9, D. C.
Naslov urada jugoslovanskega konzula pa se glasi:
Yugoslav Consulate General,
745—5th Ave.,
New York 22, N. Y.
Pišete lahko v slovenskem, srbohrvatskem ali angleškem jeziku.

MIHAIL ŠOLOHOV

TIHI DON

DRUGA KNJIGA

(Nadaljevanje)

Strelci častniškega oddelka so v paradnem teku hiteli vzdolž nasipa.

Bogovoja je nadomestil Reh-binder. Pametno, varčno, brez vročice je streljal.

Z levega krila pa je z zajčji mi skoki pridiral Gevorkjanc, padel pred vsako nad njim žvižgajočo kroglo, vzdihoval in priskakal k Bunčuku:

— Ne dela! . . . Ne strelja!

Bunčuk se skoraj nič prikril, v teku je šinil vzdolž cikcasto ležečih strelcev.

Ze od daleč je zagledal: Ana kleči zraven strojnice, izpod dlani gleda sovražne strelce in si dviga uhajajoči pramen las.

— Leži! . . . — je kriknil Bunčuk, počrnel od strahu za njo in se zalil s krvjo. — Lezi, ti pravim! . . .

Pogledala je proti njemu in ostala še dalje pokonci. Bunčuku je ušla z jezika strašna, kakor ostra kletvina. Pritekel je k njej in jo siloma pritisnil k tlom.

Za ščitom je sopihal Krutogorov.

— Zapelo se je! Ne gre! — je drhte zašepetal Bunčuku, po-

napravite vašo lastno BODOČNOST

Hranite redno pri Society, in neki dan si boste mogli kupiti vaš lastni dom, izobrazbo za vaše otroke, počitniško potovanje, gotovo bodočnost—karkoli boste želeli.

Za lažje hranjenje — hranite potom pošte. Mi plačamo poštnino na oba kraja.

iskal z očmi Gevorkjanc in hripavo zavpil: — Pobeognil je, pre-kleti! Tvoj predpotopni ihtio-zaver je pobeognil . . . Dušo mi je uničil s svojim stokanjem! . . . Ne pusti mi delati! . . .

Gevorkjanc se je priplazil, zvi-jajoč se po kačje. Na črni šte-ti-neobrite brade se mu je zasušilo blato. Krutogorov je za trenutek pogledal vanj, izasukal bi-kovski prepoteni vrat in zarjul, da je prekričal pokanje strelcev.

— Kam si vtaknil jermene? . . . živina! . . . Pošast; . . .

Bunčuk! Bunčuk! Vzemi ga, če ne, ga bom ubil! . . .

Bunčuk se je lotil strojnice. Krogla je, divje udarila ob ščit in odmaknil je roko, kakor bi se opekeli.

Ko je popravil, je sam začel streljati. Dosegel je, da so brez strahu pretakajoči Aleksejevci pogleli, in se splazil vstran, išoč z očmi kritja.

Nasprotnikovi strelci so se bližati. Skozi kukalo je bilo videti, kako so šli partizani s puškami na jermenih, le poredkoma legaje. Njihovo streljanje se je zgostilo. V rdečegardističnih strelcih so že trem tovariši pobrali puške in naboje, potem ko so se pripiazili do njih — mrtvim ni treba orožja . . . V pri-čo Bunčuka in Ane, ki je ležala zraven Krutogorove strojnice, je v strelcih zadela krogla mladega fantiča rdečegardista. Dolgo se je premetaval in hropel, razkopaval prst z ovitimi nogami, se nazadnje oslonil na razprte roke, se dvignil, zajčkal, padel na obraz in zadnjokrat dihnil. Bunčuk je od strani pogledal Ano. Iz velikih, razširjenih oči je dekletu sijala divja groza. Ne da bi trenila, je str-mela v noge ubitemu fantu v vojaških, od časa razjedenih ovojkah, ni slišala, kako ji je Krutogorov venomer vpil:

— Jermen! . . . Jermen! . . . Daj . . . Dekle, daj jermen!

Z globokih bočnim obhodom so Kaledinovi stisnili rdečegardistične strelce. Po ulicah predmestja Nahičevanja so tekali črni površniki in plašči umikajočih se rdečegardistov. Skrajna strojnica na desnem boku je prišla v roke belim. Grka Mihaličjeva je v boju ustrelil neki zelenec kadet, drugega pomočnika so prebodli z bodali kakor tarčo na vajah; izmed moštva je ušel samo eden, stavec Stepanov.

Umik se je ustavil, ko so z vlačilcev zaregljali prvi strelci.

— V strelce; . . . Za meno! . . . je kriknil Bunčuku znani član revolucionarnega odbora in stekel naprej.

Rdečegardistični strelci so se zganili, prešli v naskok in se zlomili. Mimo Bunčuka in k njemu se stiskajoči Krutogorova, Ane in Gevorkjanc so odšli trije skoraj vstric. Eden je kadil, drugi je spotoma trkal po kolenu s puškinim zapiračem, tretji je zamišljeno ogledoval umazane kraje svojega površnika.

Na obrazu, na končkah brkov, mu je igral kriv nasmeš, kakor da bi ne šel v smrt, ampak se vračal s tovariške gostije domov, gledal zamazani površnik in določeval višino kazni, na katero ga bo obsodila prepirljiva ženica.

— Ze gredo! — je zavpil Krutogorov, pokazal na oddaljeno ograjo in za njo mrgoleče sive človeške.

— Meri! — je Bunčuk po medvedje zasukal strojnico.

Rezki glas strojnice je prisilil Ano, da si je zamašila ušesa. Sedla je in videla, kako se je za plotom vse umirilo; čez trenutek pa so se od tam umerjeno razlegle salve, zavrtavale nevidne luknje v motno jadravino snega in krogle so žvižgale nad glavami.

Zadrdralo je ropotanje bobnic ob hitrem streljanju, suho so izgorevali jermen, vijoci se od strojnice. Posamezni strelci so udarjali razločno in zrelo. Škrebajoče zavijanje nad glavami žvižgajočih izstrelkov, pomečano s švistenjem krogel, ki so jih prožili Črnomorci z vlačilcev, je dušilo. Anna je videla: eden iz-

med rdečegardistov, visokorastel, v koštrunji kučmi, s po angleško pristrizhenimi brkami, je ujel in z nuejevoljnim poklonom pospremil vsak žvižgajoči izstrelak in ričal:

— Bij, Semjon, nabijaj. Sem-jon! Še bolj jih daj!

Izstrelki so se resnično zgo-stili. Pomorci so se vneli in začeli kombinirano obstreljevati. Pozamezne gručice počasi se umikajočih Kaledincev so zagrinjale pogoste salve šrapnelov. Eden izmed topovskih izstrelkov, ki so bili bežeče, se je razletel ravno med umikajočimi se sovražnikovimi strelci. Rjav steber razstrelka je raz-metal ljudi, nad lijakom se je vsesal v nebo dim in začel upa-dati. Ana je vrgla kukalo vstran, zajčkala, si z umazanimi rokami pokrila oči, vnete od groze, videla je v približanem območju stekla trombasti vrtinec razstrelja in tujo smrt. V grlu jo je zgrabil pelinast krč.

— Kaj je? — je zavpil Bunčuk in se nagnil proti nji.

Stisnila je zobe, razširjene ze-nice so ji motno sijale.

— Ne morem . . .

— Bodi močna! Ti . . . Ana, slišiš? Slišiš? . . . Ne smeš tako! . . . Ne smeš! . . . ji je u-da-ri-l na uho njegov oblastni po-veljujoči krik.

Na desnem krilu se je na podnožju majhne vzpetine začela zbirati sovražna pehota. Bunčuk jo je zapazil; pretekel je s strojnico na pripravnejši kraj in nameril na vzpetino in gru-čo.

Ta-ta-ta-ta-ta-ta! . . . Ta-ta-ta-ta-ta! — že neenakomerno, od-sekano ropotala Reh-binderjeva strojnica.

Kakih dvajset korakov stran je nekdo hripavo, jezno vpil.

— Nosila! . . . Ni nosil? . . . Nosila! . . .

DOHODEK
Dve hiši, vsaka za eno družino, eni loti, v sredini Lakewooda, se proda. Blizu cerkva, šol in transportacije. Zelo priročno. Celotna cena \$19,000. Pokličite Mr. Frick (ob večerih BO 0604).

C. O. FRICK CO.
Realtor
15523 DETROIT AVE.—LA 7006

FORNEZI
Novi fornezi na premog, olje, plin, gorko vodo ali paro. Resetting \$15 — čiščenje \$5; premenjamo stare na olje. Thermostat, Tinning & Roofing
CHESTER HEATING CO.
1183 Addison Rd., EN 0487
Govorino slovensko

— Meri-i-i — je zategnjeno zapel glas vodnega med vojaki, — osemnajst . . . Vod, ogenj!

Proti večeru so se nad pusto zemljo zavrtinčile prve snežinke in se prijele. Čez eno uro je mokri, lepljivi sneg s tanko belino pregrinjal polje in ilovnat-orne kupčke padlih, ki so ležali vsepovsod, kjer so se naskakujoč in umikajoč zaganjali boju-joči se strelci.

Pred nočjo so Kaledinci odšli.

To noč, motnobelo od mlade-ga snega, je Bunčuk prebil v strojnični zapor. Krutogorov si je nadel na glavo kdo ve kje dobljeno bogato konjsko odejo, jedel je vlažno, vlaknasto meso, pljuval in polglasno preklinjal. Gevorkjanc si je ravno tam na pragu predmestnega doma grel nad cigareto modrikaste, od mraza premrle prste, Bunčuk pa je sedel na kositrnem zaboj-čku za naboje, zavijal v pole plašča prezeblo, trepetajočo Ano, ji trgal od oči tesno pri-žete vlažne roke in jih poredkoma poljubljaj. Okorno je sprav-ljal z jezika nevajene ljubeznive besede.

V NAJEM SE ODDA
Prostor, pripraven za trgovino z žensko ali otroško opravo. Nizka najemina, prometna kraj. Vpraša se na
3591 E. 131 St.

DVOJICA
z majhnim otrokom želi dobiti takoj stanovanje s 4 ali 5 sobami. Kdor ima za oddati, naj blagovoli pokliče
EN 5053

Collinwood Refrigeration
15902 CORSICA AVE.
Commercial & Domestic
Popravimo in prenovimo vsakovrstne izdelke refrigeracije. Delo je jamčeno in cene so zmerne. Se pri-poročamo. Jos. F. Bratush, IV 2407.

Dve hiši na eni loti
se proda. Ena ima 5 sob; druga je za dve družini, 8 sob. Za podrobnosti se zglasite na
15313 Hale Ave., KE 7527

BEER COIL BOXES
(zaboji s cevmi za točenje pive) za piknike, zabave in svatbe dobite v najem.
JIM HOCEVAR
781 E. 236 St., Euclid 17, O.
RE 4009

MLADA DVOJICA
išče stanovanje s 2 ali 3 sobami. Oba stalno zaposlena. Zelita najraje v st. clairskem okrožju, od E. 60 do E. 72 St. Kdor ima za oddati, naj pokliče HE 5311.

— No, kaj pa ti je? . . . Saj si bila vendar močna . . . Anja, poslušaj, vzemi se v roke! . . . Anja! . . . Ljuba . . . Prijateljica! . . . Privadiš se temu . . . Če ti ponos ne dovoli oditi, bodi drugačna. Toda padih ne smeš tako gledati . . . Pojdi mimo in — konec! Ne puščaj mislim proste volje, brzdaj jih. Takole, vi-diš: dasiravno si pravila druga-

če, te ženska vendar zmaguje. Ana je molčala. Roke so ji dišale po jesenski zemlji in ženski toplini. Naletavajoči sneg je pokrival nebo z medlo, prijazno prevleko. Opojna premavica je visela nad hišo, nad bližnjim poljem, nad mestom, ki se je po zver-sko prihulilo.

(Dalje prihodnjic)

FINE KUHINJSKE SETE.
radio aparate in drugo najnovejše pripomočke si lahko nabavite po zmernih cenah pri zanesljivemu prodajalcu na
5025 LORAIN AVE.

NAZNaNJAMO.
da smo otvorili zlatarno in popravilnico ur na
10038 Lorain Ave.
Izvršimo vsakovrstna popravila na urah in zlatnini.
WELCH JEWELRY STORE
10038 Lorain Ave.

Društvo "Sv. Križ"
št. 214 KSKJ
vabi na
PIKNIK
v nedeljo 12. sept.
na prostorih Doma zapadnih Slovencev.
6818 Denison Ave.
Pričetek ob 4. pop.
Igra Mausear orkester

ZA ZANESLJIVO ZAVAROVALNINO
proti OGNJU—NEVIHTAM—AVTO POŠKODBAM, ITD., pokličite
JOHN ROZANCE-15216 Lucknow Ave.
KEmore 3662
PRODAJALEC ZEMLJIŠČ IN ZAVAROVALNINE

NAZNANILO NAZNANILO
Cenjeni javnosti sporočava, da sva prevzela
EAMER'S RESTAURANT
na 742 E. 185 St.
kjer bova gostom vedno najbolje postregla z okusno, domačo hrano in pecivom. Cene bodo zmerne. Se priporočava za naklonjenost.
Mr. in Mrs. S. R. Buchanan

Razpis službe
OSKRBNIKA
Direktorij
"Slovenskega delavskega doma"
15335 Waterloo Rd., Cleveland 10, Ohio
RAZPISUJE SLUŽBO OSKRBNIKA SLOV. DEL. DOMA
Oskrbnik ima mesečno plačo s prostim stanovanjem petih sob, gorkoto in razsvetljavo. Za podrobnejše informacije se lahko obrnete na predsednika direktorija.
V prvi vrsti se bo vpoštevalo prošnje delničarjev. Pismene prošnje morajo biti potom pošte poslana na urad tajnika najkasneje do 15. septembra.
Direktorij Slov. del doma,
Vincent Coff, tajnik

Nova BANKA
Nova podružnica The National City, Bank of Cleveland, clevelandske najstarejše banke, bo kmalu otvorena na
979 E. 152nd St.
TAKOJ JUŽNO OD ST. CLAIR AVE.
Popolna bančna posluga
Prosto parkanje za odjemalce
THE NATIONAL CITY BANK
— OF CLEVELAND —
Glavni urad 1845 Euclid st East Sixth
Članica Federal Deposit zavarovalniške korporacije

THE MAY COMPANY

DAJEMO IN IZMENJAVAMO EAGLE ZNAMKE

MOŠKI! PO VSAKI PRIMERJAVI! KOLIČINI! KAKOVOSTI! VREDNOSTI!

Ta RAZPRODAJA 100,000 parov

50c do 1.50 NOGAVIC

JE NAŠA NAJVEČJA V MNOGIH LET

Ta velikanska izbira finih nogavic predstavlja senzacionalne nakupe od "petih" znanih izdelovalcev. Ti-sočero krasnih nogavic za trgovca, študenta ali delavca.

Dolge nogavice, kratke nogavice, navadne barve, pisani, tkani in drugi vzorci. V vsaki zahtevani teži, barvi, stilu in meri v teh finih 50c do 1.50 nogavicah po presenetljivo nizki ceni 29c par.

29^c

PAR

POŠTNA IN TELEFONSKA NAROČILA ZA STILE SO SPREJETA DOKLER ZALOGA TRAJA POKLIČITE CHerry 3000

MAY COMPANY, PRITLIČJE, ONTARIO IN EUCLID